

Sygn. akt III A Ua 1481/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Irena Różańska-Dorosz (spr.)
Sędziowie:	SSA Janina Cieślikowska SSA Kazimierz Josiak
Protokolant:	Adrianna Szymanowska

po rozpoznaniu w dniu 5 lutego 2013 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji M. D.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 7 września 2012 r. sygn. akt V U 1273/12

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 września 2012 r. Sąd Okręgowy w Opolu Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie M. D. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 28 lutego 2012 r., odmawiającej przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd I instancji wydał w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

M. D., urodzony (...), posiada 27 lat i 9 miesięcy okresów składkowych i nieskładkowych. Nie jest członkiem OFE i rozwiązał stosunek pracy.

Organ rentowy uznał, że wnioskodawca udowodnił 4 lata, 6 miesięcy i 13 dni pracy w warunkach szczególnych w okresach: od 16 lutego 1971 r. do 2 maja 1971 r., od 17 maja 1973 r. do 10 września 1973 r., od 17 stycznia 1978 r. do 11 października 1981 r. oraz od 1 stycznia 1982 r. do 1 kwietnia 1982 r.

Organ rentowy nie uznał pracy wnioskodawcy jako kierowcy od 19 września 1973 r. do 29 stycznia 1976 r., tj. 2 lata, 4 miesiące i 13 dni w (...) Przedsiębiorstwie (...) w G., od 1 września 1983 r. do 30 września 1988 r., tj. 5 lat i 1 miesiąc w Wytwórni (...) w B. oraz od 1 października 1988 r. do 1998 r. – działalność gospodarcza w zakresie usług transportowych w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego.

Wnioskodawca złożył także wniosek o zaliczenie mu do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu nauki zawodu od 1 września 1965 r. do 30 czerwca 1968 r. w (...) Szkole Zawodowej dla Pracujących w (...), w zawodzie ślusarza taboru kolejowego. Z zaświadczenia (...) z dnia 26 lipca 2007 r. wynika, że w okresie od 10 lutego 1971 r. do 2 maja 1971 r. odbywał staż w Wagonowni (...) w R., a od 3 maja 1971 r. powołany został do odbycia zasadniczej służby wojskowej.

W okresie między zakończeniem nauki zawodu (30 czerwca 1968 r.) a powołaniem do wojska M. D. pracował w gospodarstwie rolnym swoich rodziców w charakterze domownika.

W okresie zatrudnienia wnioskodawcy w Wytwórni (...) w B. (obecnie E.), od 13 stycznia 1984 r. do 1 lipca 1985 r. M. D. był kierowcą o., a od 12 listopada 1985 r. kierowcą samochodu dostawczego - Ż..

Sporny okres pracy w szczególnych warunkach w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego o ciężarze powyżej 3,5 t. to okres od 19 września 1973 r. do 29 stycznia 1976 r. w (...) w G., od 1 września 1983 r. do 30 września 1988 r. w Wytwórni (...) w B. wynoszący 7 lat, 5 miesięcy i 11 dni oraz prowadzenie własnej działalności gospodarczej w zakresie transportu od 1988 r. do 1998 r., tj. 10 lat prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek.

Mając za podstawę powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy, powołując się na treść art. 184 i art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.) oraz na przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) uznał, że odwołanie wnioskodawcy jest bezzasadne. Sąd wskazał, że brak jest podstaw, by zaliczyć M. D. jako pracę w szczególnych warunkach okres prowadzenia własnej działalności gospodarczej, bowiem z jasnego brzmienia ww. przepisów wynika, że uprawnionymi do spornego świadczenia są wyłącznie pracownicy. Podobnie, za niezasadne żądanie, uznał Sąd Okręgowy, zaliczenie jako pracy w warunkach szczególnych okresu nauki w (...) dla Pracujących przy (...), ponieważ w tym czasie uczniowie nie wykonują stale i w pełnym wymiarze takiej pracy. Zdaniem Sądu I instancji także okres odbywania zasadniczej służby wojskowej, w sytuacji wnioskodawcy, nie może być traktowany jako praca w szczególnych warunkach, bo bezpośrednio przed powołaniem do wojska wnioskodawca nie pracował w warunkach szczególnych, lecz był pracującym domownikiem w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że przeprowadzone postępowanie dowodowe nie pozwoliło na uznanie, że wnioskodawca udowodnił 15 – letni okres pracy w warunkach szczególnych i nawet, gdyby uznać za taką pracę zatrudnienie w Zakładzie (...) w G. i pracę w Wytwórni (...) w B., nie udowodniłby wymaganego okresu takiej pracy.

Z powyższym wyrokiem w całości nie zgodził się M. D., wywodząc apelację, w której zarzucił orzeczeniu:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwą interpretację przepisów prawa oraz sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i zbadanie sprawy celem przyznania emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wbrew pogładowi skarżącego Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych i wyczerpujących ustaleń w zakresie stanu faktycznego sprawy, jak też zastosował właściwe przepisy prawne. Sąd Apelacyjny w całości podziela stanowisko Sądu I instancji, że wnioskodawca nie udowodnił co najmniej 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych lub w

szczególным charakterze, a pogląd ten został w sposób wyjątkowo wnikliwy i wszechstronny przeanalizowany oraz przytoczony w pisemnym uzasadnieniu wyroku.

Jak to prawidłowo wskazał Sąd I instancji, udowodnienie ww. okresu, jest jedną z niezbędnych przesłanek przyznania emerytury w obniżonym wieku. Zgodnie bowiem z treścią art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j.: Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.), obowiązującą w okresie wydania decyzji oraz zaskarżonego orzeczenia, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Przy czym prawo do tego świadczenia przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Przepis art. 32 ust. 1 cytowanej ustawy stanowi natomiast, że ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1.

Natomiast w myśl § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Z § 2 ust. 1 tego aktu wynika, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Wnioskodawca przede wszystkim domagał się zaliczenia mu do okresu pracy w warunkach szczególnych okresu prowadzenia działalności gospodarczej. W tym względzie Sąd Okręgowy w sposób szczegółowy wyjaśnił, a pogląd ten Sąd Apelacyjny w pełni podziela, że wyraźne brzmienie ww. przepisów daje podstawy do jednoznacznego przyjęcia, że określone w nich świadczenia przysługują tylko pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy i stale przy pracach wykonywanych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Z przytoczonego przez Sąd I instancji art. 2 k.p. wynika, kogo ustawodawca uważa za pracownika i nie jest w tym przypadku możliwe rozszerzenie tej definicji na osobę prowadzącą jednoosobowo działalność gospodarczą, która jest niejako jednocześnie dla siebie pracodawcą i pracownikiem. Tym bardziej jest to uzasadnione w przypadku ubiegania się o sporne świadczenie, bowiem skorzystanie z możliwości przejścia na emeryturę przy obniżonym wieku jest wyjątkiem od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dlatego wymagana jest ścisła interpretacja przepisów w tym zakresie, przy czym jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15.12.1997 r., II UKN 417/97 (OSNP 1998/21/638) tylko praca w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze na stanowiskach wymienionych w rozporządzeniu RM z 7.02.1983 r. wykonywana przez pracowników stale i w pełnym wymiarze uzasadnia skorzystanie z uprawnienia do wcześniejszej emerytury. Dlatego też nie jest pracą w szczególnych warunkach prowadzenie działalności gospodarczej, choćby nawet przedmiot tej działalności odpowiadał rodzajowi pracy wymienionej w ww. rozporządzeniu.

Dalej należy przyjąć, że również okres nauki zawodu został właściwie oceniony przez Sąd Okręgowy, bowiem ugruntowane jest już stanowisko w kwestii, że młodociany odbywający naukę zawodu w ramach umowy zawartej z

zakładem pracy na podstawie przepisów ustawy z dnia 2 lipca 1958 r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy (Dz. U. Nr 45, poz. 226 ze zm.), posiadał wprawdzie status pracownika w rozumieniu przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym oraz ubezpieczeniu społecznym, jednakże okres nauki zawodu połączonej z obowiązkiem dokończenia się w zasadniczej szkole zawodowej nie stanowił okresu pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej na zasadach określonych w § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Wbrew zarzutom apelującego, zgodzić się należy z Sądem i instancją, że także okres zasadniczej służby wojskowej, w sytuacji wnioskodawcy, nie może być wliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych. Jakkolwiek Sąd ten błędnie przyjął, że przed powołaniem do odbycia zasadniczej służby wojskowej M. D. nie pracował w warunkach szczególnych, to jednak pozostałe ustalone w sprawie okoliczności świadczą o trafnej ocenie Sądu I instancji. Zauważyć bowiem należy, że ostatecznie organ rentowy uznał jako okres pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych zatrudnienie od 10 lutego 1971 r. do 2 maja 1971 r. w (...) w R. i rzeczywiście od 3 maja 1971 r. do 14 kwietnia 1973 r. M. D. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Jednocześnie jednak podkreślenia wymaga, że po zwolnieniu ze służby, wnioskodawca nie wrócił na poprzednie stanowisko pracy, lecz od 17 maja 1973 r. podjął zatrudnienie w (...) w G..

Taki stan faktyczny uniemożliwia uznanie okresu odbywania służby wojskowej za pracę w warunkach szczególnych. Wskazać należy, że w okresie odbywania przez wnioskodawcę zasadniczej służby wojskowej obowiązywała ustawa z 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (Dz.U. z 1967 r., nr 44, poz. 220), która weszła w życie 29 listopada 1967 r. Przepis art. 105 ust. 1 tej ustawy stanowił, że w okresie między powołaniem pracownika do czynnej służby wojskowej a jej odbyciem, stosunek pracy nie mógł być przez zakład pracy wypowiedziany ani rozwiązany. Zakład pracy, który zatrudniał pracownika w dniu powołania do zasadniczej lub okresowej służby wojskowej, był obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz zaszerogowania osobistego, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z tej służby pracownik zgłosił swój powrót do zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia (art. 106 ust. 1). Czas odbywania zasadniczej lub okresowej służby wojskowej wliczał się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, jeżeli po odbyciu tej służby podjął on pracę w tym samym zakładzie pracy, w którym był zatrudniony przed powołaniem do służby (art. 108 ust. 1).

Na podstawie przepisów wyżej powołanej ustawy o powszechnym obowiązku obrony wydane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz.U. nr 44, poz. 318). Przepis § 5 ust. 1 stanowił, że żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2 – 4, wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

Z wyżej przywołanych przepisów wynika wniosek, że okres odbywania zasadniczej służby wojskowej pracownika, który w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z służby zgłosił się do macierzystego zakładu pracy w celu podjęcia zatrudnienia należy traktować jako pracowniczy okres ubezpieczenia. Co więcej, przepis ten pozwala pracownikowi na zachowanie wszelkich uprawnień związanych z określonym zatrudnieniem, a zatem pozwala na zaliczenie okresu służby wojskowej do stażu pracy w warunkach szczególnych, jeśli pracownik został powołany do służby w okresie wykonywania przez niego pracy w warunkach szczególnych. Wyżej opisana sytuacja nie ma zastosowania do wnioskodawcy, który nie tylko nie podjął pracy w ww. terminie, a dodatkowo został zatrudniony w zupełnie innym zakładzie pracy.

W pozostałych kwestiach Sąd Apelacyjny w całości zgadza się z trafnym i szczegółowo opisanym stanowiskiem Sądu I instancji, wobec czego nie ma potrzeby jego ponownego przytoczenia.

W tej sytuacji natomiast słusznie Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca nie spełnił ustawowych przesłanek uprawniających do uzyskania prawa do emerytury w obniżonym wieku, bowiem nie udowodnił wymaganych 15 lat pracy w warunkach szczególnym lub szczególnym charakterze.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., orzekł o oddaleniu apelacji wnioskodawcy jako bezzasadnej.

R.S.